

самоврядування. Що це за держава, здогадайтеся самі. Хіба що полегшу пошуки відповіді підказкою. Як почалося зі сфальсифікованих чекістами судових процесів після 1918 р., так і триває. Щодень незліченно проголошується з теле- й кіноекранів, на радіохвилях, тиражується друкованим словом одне й те саме: нацисти, фашисти, націонал-фашисти, націоналісти...

Чоловік повертався на автомашині з Чехії через Польщу до місця проживання на Київщині. Поспішав із дружиною, яка ось-ось мала народити. Не зупинився вчасно на вимогу польського поліцейського, і той, вихопивши пістолет, застрелив беззахисного. Не спитав, якої той національності: українець, росіянин, білорус, єврей чи хто там ще. Йому достатньо було глянути на українські номери, щоб повестися зухвало, нахабно, неконтрольовано. А щодо можливого розслідування та суду, то як у воду дивився. Не опинився в тюрмі. Відбувся не те що мізерним, а сміховинним штрафом. А чого б ні? Якщо в самій Україні на громадян обвалюються каламутні потоки найбрудніших огульних обвинувачень, принижень, то хто ж за кордоном до таких ставитиметься як до рівних?

По всьому спливає запитання: а що б спостигло того поліцейського, якби він прикінчив громадянина Ізраїлю або США? Наші ж можновладці й законодавці багатіють думкою, що, на відміну від решти громадян України, їх не сприймають за кордоном як другосортних.

Та який там закордон! Серед білого дня в Одесі агресивно налаштована команда, оплачувана шовіністами, вбила українського студента лише за те, що був національно свідомим. І що ж місцеві правоохоронні органи? А всього на-всього демонструють свою “демократичність”. Віддають честь всюдозволеності, по-їхньому — “беспределу”. За командою струнко дослухаються до паплюжень убитого як фашиста, націонал-фашиста, націоналіста. Знову те саме. Нікуди подітисся від прореченого Т. Шевченком: “Чи буде суд! Чи буде кара! // Царям, царяттам на землі? // Чи буде правда меж людьми?”

Якби ж Всевишній, до якого звертаємося з молитвами, просвітив “рабів Божих”. Щоб знайшовся з-поміж української й російської так званих інтелектуальних еліт хоч би один прозорливіший, якому відкрилося б, що україножери — викінчені слов’янофоби. Підточують, знесилюють обидва народи. Зіштовхують лобами, підступно розпалюють суперечності (язик не повертається сказати ворожнечу) чи не на користь третьої сили. Для якої пригноблені з повелителем над головою вигідніші, ніж рівноправні доброзичливці, здатні пліч-о-пліч стояти супроти будь-якої зловорожості.

Коли починав працювати журналістом, запам’яталося назавжди мовлене О. Гончаром: найважче говорити правду. Наважуюся. Пробую. Усе життя плекав у мріях святий образ незалежної Української держави — самодостатньої, самоврядної, самостійної у внутрішніх і міжнародних порядках. Та як не полишала ніколи, так і не полишає тривога за майбутнє. Стискається серце від болю, що саме існування народу під загрозою. А що кожному під силу зробити, то це за жодних обставин не зраджувати себе самого і матір рідну, ні за які юдині срібняки не спокушатися на продажність, перед жодною небезпекою не відступатися від високих ідеалів.

Володимир КАЧКАН, академік, заслужений діяч науки і техніки, лауреат міжнародних і всеукраїнських премій, депутат обласної ради, м. Івано-Франківськ

Коли читаєш не струхлявілі на думку Франкові соціально заряджені, філософські виповнені студії, як “Поза межами можливого”, “Одвертий лист до галицької української молоді”, передслово до “Галицьких образків”, відчуваєш гаряче вболівання за перспективу української громади, наче бачиш його у конвульсіях боління, бо так багато довкола дріб’язкового егоїзму і “патентованого патріотизму”, безхарактерності й безпринципності, дводушності й пихатості, надмірного сентименту й фахової незграбності, загіпнотизованого інвективізму і роздвоєності та безвір’я. Усі оці предковичні “хвороби” обсіли, мов докучливі оси, становий хребет українства, не дають випрямляти власну історичну ходу, йти вперед, навіть на самопожертву в ім’я невідомої любові до себе і нації.

Ще 1897 р. редактор чернівецької газети “Буковина” Осип Маковей, аналізуючи стан тодішнього українства, його нездатність слухати і почути правду, застереження мудрих людей, зокрема, мислителів, вчених, хоч би якими прикрими видавалися вони на той історичний момент, — бив тривогу. Його застереження актуальні й нині.

До речі, безпомилково і точно діагностували українську віковичну запущену “хворобу” Микола Ковалевський і В’ячеслав Липинський, Іван та Юрій Липи, Євген Маланюк та Іван Дзюба, Євген Сверстюк і нинішній філософ, політолог і культуролог Олег Гринів. Це вони били і б’ють на сполох супроти за давніх “болячок” — як інтриганство, надмірний егоцентризм, бунтівливість проти хоч якої, але власної влади, безідейність, рефлексійний патріотизм чи “фіолетове рабство”. Головними “дохторами” оцієї тривкої пошесті мали б стати провідні культурні верстви, визначні фахівці письменницької, музичної, театральної, малярської, архітектурної, педагогічної, просвітанської, церковної сфер життєтворчості.

Але, як у пісні “Де ти, де ти, зелен-розмаю...”, годі налаштувати діяльних виявників різноворотності на безоплатну громадську працю, змусити братися за “замашену” політику та виконувати глибоко пророслу апатію багатьох.

Думки “витязя молодого української поезії” (Олесь Гончар) Василя Симоненка — ідеолога українського патріотизму (два диски з його голосом та поезіями нещодавно пішли до народу) на часі. Але хто ж із нинішнього політикуму про це знає, а хто бодай щось із цього прочитав?

Високоінтелектуальні речі так і залишаються поза шлейфом бездумних загальників, які “приканцелярні хтосі” вкладають у уста інтелектуальній мізерії, що знахабніло виповзає за трибуни на ювілейних урочистостях великих українців і вдає, що вона — не просто горсть народу, а її волоття. Насправді ж у натужних муках першопрочитання підіпханих холуйчиками їй текстів не може дати собі ради. А сотні, що сидять у превелебних залах, слухають оте бекання нинішньо-вчорашніх “ораторів” і теж вдають, що збагачуються.

І хоч як дивно, підживлюють оці хвороби-бідні не стільки “воріженьки дальні”, як доморощені перевертні-мамлюки, хрунівчуки, продакатори й утверджувачі міфологем на кшталт: “Аби не гірше”, “Якось-то воно буде”.

Скільки вже зборів, мітингів, урочистостей набачились ми бо-

ПЛАЧІ БІЛЯ «УКРАЇНСЬКОЇ СТІНИ»

Непретензійні ціхи після чергового виборчого карколомства

дай за останні десятиліття; скільки витрублено на вітер високопафосних промов, заяв, звернень та закликів! І навіть момент всенародного здвигу взимку 2004 року, як це узагальнила О. Пахльовська, так і не став “процесом глибинних перетворень”.

То питаємо самі себе: хто ж тоді ми, чий батьків?

Зате у нас плодяться, як у старезних покинутих отоманах, блошиці, лідерчуки, оці клоуни від політики, що не здатні ані за яких обставин зорганізувати спільноту на достойну справу; у них слово — на правому плечі, а чин — на лівому.

Столітні проби так і не перетворили оцих “жолудкових ідейників” (О. Маковей) на самоаналітиків, а відтак — у напрямних і чоловіч на дорогах всеукраїнського поступу.

Чи ж не парадоксально: воювали українці на бранному полі, де відкрито стримив червоноязикий ворог-зайда, — там діяв меч; а нині, здавалось би, в обіймах соціального миру, братолюбства та добродійства, а виатомлюється бездуховним смогом національно-посутнє, ядерно-змістове, натомість полишається оголено-пиревий “нібізасів”, що зоставляє після себе ідейно й морально нездорове суспільство.

Тож іще скільки нам треба років, десяти чи століть на повне націєвидужання, і яких ліків і де надбати проти оцієї віковичної “запитанної” слабості?

Соратник та однодумець Каменяра Михайло Павлик, Прометей прикарпатського поетичного слова Тарас Мельничук, витязь історичної романістики Роман Федорів, шляхетний гуманіст Володимир Полек, дивовижна жінка етнолог-самоук Параска Плитка...

Де, хто і коли торгне запорошені забуттям дзвони пам’яті, розголосоу та невідомої популяризації цих та й численних інших імен?

Хто і коли витеребить із заповітено-запроданських голів угодовську словесну січку, яка денно й вечірньо набивається, як правило, брехливими глашатаями-політиканами у голови бідолах — читачів і телеглядачів, добре “визицирує” їх під принцип: повчати освічену людиність, обирати стежу її життєдіяльності, вибачте, тобі зась.

Спогадаймо, що несли у маси вчора-позавчора (знаємо, приміром, ким і з кого було скомплектовано групу “дзвонарів” і з якого коша) деякі пропагатори, що починали передвиборний хід селами з брудолівства на можливого і підставового на перемогу в перегонах кандидата на президентське крісло, і, навпаки, нічим не аргументоване вихвалювання — фетишування деяких нинішніх верховодів-драбиновиласників з-під вічноїнавної української довіри.

І це найне щоденне міфотворення про рятівника нації творилося цинічними акайлами, які пеклися, переконаний, не про високі матерії державності, національної ідеї, патріотизму, а передусім творили піар щодо власних імен, посад, статифакцій на майбутнє.

На жаль, не вистачило знання конкретної ситуації та стану справ у районах, селищах, селах, аби влити туди живий струмінь знань сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького процесу. Йшла безпардонна самореклама й самовихвалювання.

Не одна державна сотенька тисяч гривень канула у безісторичне болотоквакання небезпечних гей-бидеологів від патріотизму. Що, підставово запитає читач, полишили ці “гінці від народу”, а насправді ж від прихвизованих партій та мовби громадських об’єднань, у серцях і душах тисяч уже вкотре одурених, знапастованих криво-слів’ям тими, що висунулися наперед моменту.

Зводиться риторичне: скільки ще і доки триватиме насильницьке валашіння значної частини нації, не кажучи вже огульно про населення? Доки віритимемо чи імітуватимемо, що віримо оцим не наче українським патріотичним розгалуженням, у яких ані істинного чоловічого державницького

Фото Ксенії Гладішевої

штибу, ані націєтворчої дієвої програми — самі гасла? Натомість — взаємозвинувачення, взаємопоборювання та взаємоничителство — ось альфа й омега численних партійок й угруповань, які, вочевидь, ніколи не переступлять поріжки амбіційності та вождівської претензійності на першенство. Отак і далі існуватимуть, шукаючи поживи на живому і здоровому тілі українства.

Дивисься і дивешся: скільки всякої дрібноти, непотребу й просто суспільного сміття прифарбувалося, прифастрігувалося до когось або чогось! Безвусі хлопаци з купленими юридипломчиками, новітні ренегати з майданів і площ повчають тверде й освічене осердя нації, як будувати і любити Україну.

Задумайтесь: хто дав право брати брудними й німечинними руками меч духовний, а хто, образно мовлячи, дасть по руках тим “державникам”, у яких, крім гасел на кінці язика, немає анічогісінького ні в тямі, а тим більш — у душі.

Згадаймо, що творилось на виборчих гонах: у численних словоблудних змагах-пересилуваннях, на жаль, не важилися програми та їхні цілі, не ядрувалися проблеми і методи та способи їх розв’язання, а превалювали брехні, зливобруд, цементування бодай якогось

поступу, а ще більше — виконання й викорчовування націоорієнтирів українства.

Суетня, нерозбірливість, потикування в діаметральні кути так званого політикуму в тривалій нашій історичній тягlostі, відкрите й завуальоване запроданство — усе це той поживний фермент, на якому розпросторується загальна невдоволеність, розчарування, збайдужіння, за якими наростає колотнеча між своїми.

Направду, якась аналогічність до тих далеких сторінок, що фіксували стан: верхи не можуть ефективно кермувати, а перевтомлені низи не хочуть так далі існувати. І саме це історично задалене перепуття й виносить, як повеневий гін різне хабуззя, на поверхню, на високі щаблі державницької драбини отих кучнівців, єгрємових, мертветчуків, воловатих, вулкових, шуфличів, херманів, гробманів, інченків, сінченків, ажарових, гностєнєкєв, сваричів, ворозєнєкєв, шєпрівськєх, затупінськєх, цєцєтових та іже з ними, що успішно воссїдають у міністерсько-парламентськєх крісєлах, понєбували статусу мільїонєрєв або й мультє, а для народу — словєса і слєвєса.

Нї, такє вкотре звихнуліся українці, такє поглухли, нїби не чули й не чуєть Франкового “Мойсєя”:

*Народе мий,
замучений, розбитий,
Мов паралітик
той на роздорозжє,
Людським презирством,
нїби струпом, вкритий!..*
(1905).

...До владних структур направду прошмигнули злодійчуки-коритники, з освітньо-розумовим рівнем на кшталт: “...мнесє — оддїльно, а мухи — оддїльно”. Це різної мастї погубї й хрїлики, кортенки і залогє та й інше суспїльне дрантя. Вся оця низькоформатна рать заповонила державницько-управлінськє структуру як по горизонталї, так і за вертикалєю.

Відсутність компромїсу, дипломатїзму, поступливостї, врєштї, терпимостї — навїч. Фольклорний принцип кількох цапєв на одній тєлєдцї спрацьовує завсє, як тїльки на щаблєх суспїльної драбини з’являютьсє не особистостї, а людцї.

І хоч як сумно, мусимо не просто констатувати, а й визнавати: географїчно існує Україна, та змістово-посутнє її було, є і ще довго буде втї. Одна — з органічним сприйняттям тїєї історїї, традицій, культурї, мовленнєвої практикї та світоглядних орієнтирів — промєковськє; і друга з дієметральнє протилєжними знаковими якостями, творець і орієнтатор на європейськє цїнностї.

Такї реалїї, така правда. Хоч як гірко, але мусимо це осмислювати, якщо думамє про безпєчне завтра наших наступникєв.

...Справжній ворог товчє нас зусїбїч, роздирє наше осєрдє, твердєчи, мїж іншим, що Харків — то “крупнєйшїй центр руськоязичнєй культурї”; ми, славні галичани, — це “галицаї”, а наша гєнна кров — мовє — то “сконструїрєваннєя “мовє”, “служєбнєя конструїкція, в началє ХХ вєка спецїально розробатаннєя на базє галицїйськєго діалєкта” (Литєратурнєя газєта. — М., 2010. — № 1).

Ідуть та йдуть навстрїч.
— Йой, а що то тепєр будє?
— Щє будуть вибори до місцєвих органєв владї та до Верховнєй Рєди. Лагодьтє, як передвєликоднї яйцє, власнї душї у кошкє — і на гиндєл, на продаж.
Духовнї злиднї, збагачуйтєсь!..

Олесь СЕРГІЄНКО,

культуролог-політолог, почесний професор Міжнародної кадрової академії, шістдесятник і політв'язень СРСР

ОКСАНА МЕШКО. ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНСЬКОЇ ГРУПИ

Створивши першу в СРСР Гельсінкську групу (МГГ, 12.05.76 р.), московські дисидентські кола усвідомлювали неадекватність єдиного на всю країну правозахисного центру та його вразливість перед переслідуваннями КДБ. З метою поширення і диверсифікації правозахисного руху, який спирався на легітимну основу щойно взятих Кремлем на себе міжнародних зобов'язань, московці звернулись до знайомих інакодумців з національних республік із пропозицією створити власні Гельсінкські групи. На їхню думку, це дало б змогу і їм самим працювати спокійніше і продуктивніше, бо ставило б перед “правоохоронцями” КДБ, нацькованими Кремлем на боротьбу з правозахисниками, завдання значно ширші й складніші за нейтралізацію єдиної московської групи. Тобто штовхало б КДБ на масштабні порушення Гельсінкських угод. Так після МГГ з'явилися ще Українська, Литовська, Грузинська і Вірменська правозахисні групи.

Першою після Московської постала Українська Гельсінкська група (9.11.76 р.), ініційована добре знаним у московських дисидентських колах Миколою Даниловичем Руденком.

Проте на відміну від решти імперії, Україна на час підписання Гельсінкських угод зазнала вже двох найжорстокіших і наймасовіших після “відлиги” погромів творчої інтелігенції (1965 та 1972 рр.) в межах широко запроєктованої на часову перспективу антиукраїнської каральної операції “Блок”. Так нове брежнєвське керівництво, усунувши Хрущова, повернулося до затаврованої “культурою особи Сталіна” “ленінсько-сталінської” практики засудженого на XX з'їзді політичного терору, з яким Хрущов урочисто обіцяв світові покінчити назавжди. Натомість покінчили з ним, “волютаристом”, що зазіхнув на тоталітарні більшовицькі “цінності”. І хоч новий реваншистський курс ортодоксального кремлівського керівництва після кривавого придушення Угорщини стосувався цілого СРСР і навіть “братніх” сателітів, у решті республік нічого подібного ще не було. Україна знову, як завжди, ще перед скандальною окупацією і погромом Чехословаччини, стала об'єктом особливої уваги імперського Кремля і полігоном випробування терористичних політехнологій і більш за всіх потребувала ефективного правозахисту.

Після спроби розкриття членами Клубу Творчої Молоді — Василем Симоненком, Аллою Горською і Лесем Танюком таємниці масових поховань жертв комуністичного терору в Биківні, ще 1963 року спецслужби в міліцейському відділку так професійно побили лідера шістдесятників Василя Симоненка, що незабаром поет помер. А після кремлівського перевороту проведено першу кампанію масових арештів 1965 р. Оскільки це не спинило руху за духовне оновлення через неефективність першої спроби, розпочато нову масову і довгострокову операцію “Блок”, спрямовану проти започаткованого шістдесятниками українського національно-культурного відродження. У рамках цієї операції вбито художницю Аллу Горську, заарештовано сотні людей, тисячі піддано позасудовим репресіям (звільненням з роботи, відрахуванням з ВНЗ і з творчих спілок, офіційним попередженням, масовим обшукам, вміщенням до психлікарень тощо). “Об'єктами” операції “Блок” стали науковці-історики Михайло Брайчевський, Олена Опанович, Олена Компан, Ярослав Дашкевич, Ярослав Дзира, Валентин Мороз, письменники і перекладачі Григорій Кочур, Борис Антоненко-Давидович, Микола Лукаш, критики організатори національного літературного процесу Іван Світличний, Іван Дзюба, Євген Сверстюк, поети Василь Стус, Ірина та Ігор Калинці, Микола Холодний, науковці-філологи Зиновія Франко та Михайлина Коцюбинська, музикант-етнолог Леопольд Яценко і Василь Скрипка, художники Іван Гончар, Людмила Семикіна, Галина Севрук, Стефанія Шабатура і багато-багато інших. Найактивніші й найініціативніші організатори культурологічних процесів В'ячеслав Чорновіл, Надія Світлична, Микола Плахотнюк, Зиновія Антонюк, науковці-філософи Василь Лісовий і Євген Пронюк, чимало вчителів-патріотів і безліч інших. В розробку КДБ потрапили учасники колядувань, хористи самодіяльного етнографічно-

Прощання із сином в Аяні

го хору “Гомін”. На боротьбу з ними кинуто десятки стукачів, як провокаторів використували і професійних прокурорів, наприклад, молодого Анатолія Дубинського. Невдовзі й Українська Гельсінкська група за вкореєнню імперською звичкою стане першою й основною жертвою нової хвилі переслідувань правозахисного руху в СРСР.

Першими на виняткову енергію і запозятливість 70-річної Оксани Мешко звернули увагу та оцінили саме московці, спостерігаючи за її невгамовними, хоч і безрезультатними зусиллями, спрямованими на захист сина. Місяцями живучи в Москві, вишукуючи нові можливості захисту, вона своєю наполегливістю, професіоналізмом, організаторським хистом дивувала всіх, викриваючи сталінський характер нового репресивного режиму. На цьому ґрунті зблизилась із Ніною Буковською, матір'ю московського дисидента Володимира Буковського, разом з яким ми сиділи у Володимирській тюрмі. (Пізніше, 1978 року, міжнародні правозахисні організації визнали Оксану Мешко “Матір'ю року”).

Москвичі дали їй адресу Миколи Руденка. У цьому вузькому колі й зародилась ідея

створення Української Гельсінкської групи. Як і москвичі, Микола Данилович вважав, що керівництво СРСР не наважиться репресувати членів Гельсінкських груп, які взяли на себе місію громадського контролю за виконанням СРСР взятих на себе міжнародних зобов'язань з дотримання прав людини. Та Оксана Мешко мала глибший досвід контактів з каральними органами більшовицької імперії, з найвищими посадовцями її репресивної машини. Тому не мала жодних ілюзій щодо того, як вони чинитимуть. Вона чи не єдина з родичів заарештованих 1972 року домоглася зустрічі з головою КДБ при РМ УРСР В. Федорчуком, а перед тим із прокурором з нагляду за справами КДБ. Враження від зустрічі з обома не залишало місця для надій. То були вірні служаки дорученої їм політики винищення, безліки й бездушні цербері Імперії Зла. Жодних правових аргументів вони не приймали. Тож на пропозицію Миколи Руденка увійти до Гельсінкської групи Оксана Мешко відреагувала по-своєму: “А решта Групи хто?” — “Оце я, а Ви друга”. — “А хто ж носитиме передачі моєму синові й надсилатиме посилки, як нас заарештують?” — Руденко здивувався:

“Оксано Яківно! Ви така залякана? Та Група засновується на Гельсінкських угодах. Нас буде більше. Ми — тільки серцевина групи. А країні ОБСЄ провадитимуть моніторинг стану дотримання прав людини у країнах, що поставили під Угодою свої підписи!” — “Нас обов'язково заарештують, Микола Даниловичу! Вовк линяє — шкури не міняє! Але я згодна. Зробимо все, щоб світ дізнався, з ким вони угоди підписують!”

Людини, придатнішої за Оксану Мешко для такої високої й звияжної місії в Україні знайти було неможливо. Вольовий характер, загартований у протистоянні злочинному режимові, запозятливість і незламність, вражаюча працездатність і цілеспрямованість, дивовижна інтуїція й організаторський талант робили її незамінною. Здавалося, для цієї роботи вона була народжена.

Навіть два окупаційні погроми української інтелігенції не відбили в українців охоти змагатися за свободу і права людини. Потреба правозахисту в Україні була така гостра, що незабаром знайшовся десяток відважних, готових стати членами-засновниками ризикованої Гельсінкської групи. Крім Миколи Руденка й Оксани Мешко, це

Студентка хімічного факультету

були Олесь Бердник, Ніна Строката, Петро Григоренко, Левко Лук'яненко, Олекса Тихий, Іван Кандиба, Микола Матусевич і Мирослав Маринович. Семеро з них вже зазнали репресій. Дехто, як Микола Руденко, тішили себе ілюзіями, що арештантська доля їх омине. Ілюзії були розвіяні на третьому місяці від заснування УГГ арештами 5 лютого 1977 р. Після цього охочих стати новими членами Групи треба було шукати хіба що серед готових будь-якої хвилини опинитися за ґратами.

Після Руденка і Тихого заарештовано було наймобільніших молодих хлопців — М. Матусевича і М. Мариновича. Троє з решти були на прив'язі офіційного нагляду і мало чим могли допомогти. Дієздатними лишилося троє членів: Оксана Мешко, Олесь Бердник і Петро Григоренко. Останній мешкав у Москві й опікувався пересилкою матеріалів за кордон. Незабаром у листопаді 1977 року він виїхав у США для лікування і був позбавлений радянського громадянства. Тож група втратила і “прапор”, і молодих виконавців, і надійний канал пересилки матеріалів за кордон. Недобитій УГГ доводилось починати все спочатку. Відповідальність за збір інформації про порушення прав людини і Гельсінкських угод, юридичне і публіцистичне оформлення цих матеріалів, а головне, надскладні проблеми транспортування їх за кордон цілком лягли на плечі Оксани Мешко. Здавалося б, негідною для людини такого віку робота. Особливо якщо врахувати, що вихід на закордонних кореспондентів і працівників посольств був можливим лише через Москву.

Зрозуміти гебістів неважко. Займаючись вочевидь брудною справою переслідування легітимної правозахисної організації, членами якої були широкоznані на той час особи, КДБ, пустившись берега, зробив усе для припинення їхньої діяльності. І ні найменшого наміру зупинитись на півдорозі, спіткнувшись об хай і широкоznану вже громадську діячку, ненависну їм Оксану Мешко — не мали. Але й садити 72—75-річну жінку (1977—80 рр.), ними ж реабілітовану, вину свою перед якою визнали цілком офіційно, що змушувало в разі нових карних претензій зарахувати відбутий без вини термін ув'язнення, — мало вигляд відвертої дискредитації “соціалістичної законності”. Простішим і “благопристойнішим” видавалось зацькувати і залякати необачну правозахисницю, яка, видно, не пам'ятає з ким конфліктує, щоб та з переляку цілком офіційно, що стосовно Оксани Мешко ця технологія зовсім неефективна, а крім того, стає небезпечно скандальною для кремлівського керівництва. Започаткована операція “Блок” замість змусити громадську думку замовкнути, стала основою дискредитації окупаційної влади. Стихійні протести проти репресій, набираючи сили і найнесподіваніших форм, линули звідусіль.

Під тиском репресій одна по одній Гельсінкські групи саморозпускалися. І тільки УГГ залишилась єдиною в СРСР, яка продовжувала діяти. Причиною такої живучості й незламності групи була Оксана Мешко.

Проводи Надії Світличної за кордон

Далі буде.

ВІНОК АКИНУ ТАРАЗІ

Олеся ПОНОМАРЕНКО, кандидат філологічних наук, м. Київ;

Кость ХОМЕНКО, лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Степана Руданського, м. Вінниця

З далекої киргизької столиці Бишкека надійшов: унікальний збірник "Шевченко в Кыргызстані. Исследовательские и художественные материалы на русском, киргизском и украинском языках".

Збірник складається з чотирьох розділів. Перший — це матеріали до шеститомної Шевченківської енциклопедії, підготовлені професором Киргизько-Російського Слов'янського університету Г. Хлипенком, уродженцем Киргизії. Він — автор оглядової статті "Киргизька література і Шевченко", 28 статей-персоналії та 36 бібліографічних позицій.

Літературні виступи киргизьких письменників про Шевченка становлять другий розділ. Це роздуми про творчу особистість Кобзаря, про роль Шевченка в розвитку киргизької літератури.

Шевченківська тематика киргизьких письменників становить третій розділ, про шевченкознавство Киргизії йдеться в четвертому.

Побачило світ це цікаве видання за сприяння Українського товариства Киргизстану "Берегиня", яке очолює там чортківець Володимир Нарозя.

Уперше Шевченко "заговорив" киргизькою 1935 року. Саме тоді поет Толєн Шамшиєв переклав його "Заповіт". Подальшим знайомством із творчістю Шевченка стало святкування його 125-річчя 1939-го, коли киргизькою мовою побачив світ "Кобзар" у перекладах К. Маликова, А. Токтомушева і С. Сасикбаєва, який тоді взяв участь у роботі Шевченківського пленуму правління радянських письменників у Києві.

Відтоді Шевченко займає перше місце для перекладу киргизькою мовою: "Вірші й поеми" (1954), "Поеми й вірші" (1964), двома виданнями вийшов "Кобзар" (Фрунзе, 1990 та Київ, 2004, останній в серії "Вінок Кобзарю мовами народів світу"). Тут до 30 перекладачів долучилися відомі в Киргизії Т. Умоталієв, С. Жусуєв, Ж. Садиков, Ж. Абдикаликов, Е. Турсунов, С. Тургунбаєв, М. Ааматов.

У перекладах представлені ліричні вірші "Думи мої, думи мої...", "Минають дні, минають ночі...", "Заповіт", "Пророк", "І виріс я на чужині"; цикл "В казематі", триптих "Доля", "Муза", "Слава"; "Тече вода в синє море", "Тяжко-важко в світі жити...", "Ой одна я, одна..."; пісні "Ой стрічка до стрічки...", "Ой умер старий батько...", "І багата я..."; послання "Гоголю", "Марку Вовчку", "Сестрі"; поеми "Катерина", "Гайдамаки", "Мар'яна-черниці", "Сон", "Кавказ", "Княжна", "Відьма", "Неофіти" та інші.

Творча спадщина Тараса Шевченка викликає у киргизьких поетів бажання відтворити його образ у власній творчості.

Перший значний твір на шевченківську тему — вірш Кубанічбека Маликова "Розмова з Тарасом Шевченком" (1939), у якому висловлено думку про спільність долі українського Кобзаря та киргизького акина Токтогула. Пізніше К. Маликов присвятив Шевченкові цикл "Український зошит" (1964). До нього ввійшли вірші "Камінь цвіте", "Тарасів дуб", "Як син, люблю". Українською їх переклав Борислав Степанюк. Своє вагоме слово про Кобзаря сказав Ж. Боконбаєв у поемі "На могилі Тараса" (1942). Т. Умоталієв, що звільняв Україну від фашистів, написав натхненну "Пісню про Кобзаря" та вірш Україна (1974):

*Я в речовім мішку
своїм похіднім*

*Шевченкового
"Кобзаря" носив.*

Нашому поетові поезії присвятили С. Жусуєв "Тарас Шевченко", "Тарасові Шевченку", "Українські хати"; Т. Адишева "На землі Тараса"; А. Токтомушев "Акин Тараса", "Тарасові".

Шевченко став героєм киргизької поезії, а киргизькі письменники, пов'язані з його ім'ям, ставали його популяризаторами і в публіцистичних, і в літературознавчих виступах. Це видно із назв статей: "Невичерпний, як Дніпро", "З чого починається патріотизм?", "Геній народу" (Ч. Айтматов), "Щасливі нащадки "байгушів", "Він би сказав" (А. Токомбаєв), "Ваш і наш Шевченко", "На землі Кобзаря" (С. Жусуєв), "Думи про Шевченка" (К. Маликов), "Поет-мудрець" (О. Орозбаєв), "Голос, що віщував свободу" (Т. Умоталієв), "Народний поет з народом живе" (Б. Карагулов) та інші.

У науково-критичному осмисленні творчості Шевченка в контексті киргизької літератури і культури активну участь беруть етнічні українці Киргизії: А. Нарозя, І. Запорожець, І. Шеретюк, Є. Озмитель, В. Нарозя, Г. Хлипенко.

Четвертий прикінцевий розділ збірника присвячено киргизькому шевченкознавству. Тут представлено цікаві наукові статті "Духовні побратими" Дюшена Кулбатиєва, "Вінок акину Таразі" Георгія Хлипенка, "Ч. Айтматов про Т. Шевченка" Аллі Нарозі, "Шевченко мовою Токтогула" Петра Гордійчука, популярні розвідки Аниси Борубаєвої, Жеєнбая Самганова, Кімбатбека Укаєва...

Чингіз Айтматов писав: "Шевченко — це той корінь у надрах народу, від якого нині зеленіють потужні паростки сучасної української культури".

Збірник має наукову, пізнавальну й художню цінність, тема безсмертна й невичерпна. Тому побажаємо видавцям наснаги й на четверте видання.

Віктор ЛУПЕЙКО, Тетерів на Київщині

І в царській Росії були прихильники творчості нашого Кобзаря. І словом художнім, науковим, публіцистичним намагалися поширювати й популяризувати її. До цієї плеяди належав П. Шарварок, зовсім молодий (на січень 1901 року) художник, учень Іллі Рєпіна. Безперечно українець, бо й нині в

нас немало людей, які йменуються Шарварками. У ч. 1 журналу "Нива" за 1901 рік надруковано репродукцію малюнка П. Шарварка, який гравіював для друку Шюблер. На звороті сторінки — супровід праці художника:

*Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?..*

ПУТІВНИК СТЕЖКАМИ ГЕНІЯ

Євген БУКЕТ

Здається, що ще можна написати про Тараса Григоровича Шевченка? Які відкриття зробити в його творчості й біографії? Кожна літера в його рукописах, кожен сантиметр мистецьких творів, кожен крок на життєвому шляху вже неодноразово описали багато дослідників. Проте ледь не щороку з'являються нові видання, присвячені Великому Кобзареві — духовному гейзеру нашого народу. Деякі з них мають багатотисячні накладки, гучний розголос і сотні схвальних відгуків. А є й такі книжки, що з'являються мінімальними накладками на спонсорські кошти в сільській місцевості, не відомі широкому загалу, але з не менш цікавим й унікальним матеріалом. Книжка "Шевченко і Київщина" вчителя, члена Національної спілки краєзнавців України Якова Сінявського з села Олександрівки Миронівського району на Київщині — яскравий приклад цього.

"Ще в дитячі роки не один раз я перечитував Шевченків "Кобзар", знав напам'ять багато його творів, — згадує Яків Олексійович. — У батьківській хаті на покуті біля ікон висів великий портрет Тараса Григоровича. Щороку 9 березня до нас приходили працівники клубу і брали цей портрет. І ще пам'ятаю, коли мама давала його, завжди казала: "Беріть, діти, і почитуйте цю людину, бо він того вартий". Із часом дитяче захоплення Якова Сінявського переросло у справу всього життя. Учителю української мови та літератури з Олександрівки пройшов шляхами Кобзаря Київщиною, побував у кожному

селі, містечку, де ступала нога Тараса Шевченка, й описав враження у книжці.

Відкриває книжку карта-схема пам'яток, погрудь і пам'ятних знаків Шевченкові на території сучасної Київської області. Кожен з них детально описаний. Подається інформація про споруди, пов'язані з Кобзарем або названі на його честь, дерева-довгожителі, які посадив поет, біографічні дані наших сучасників, які народилися на Київщині й досліджують творчість Тараса Григоровича. Крім того, автор зібрав багато легенд і переказів про Т. Г. Шевченка. Весь цей матеріал систематизовано за районами, ілюстровано багатьма світлинами і майстерно об'єднано.

Книжка "Шевченко і Київщина" складається із самодостатніх розділів, перший з яких подає пізнавальний матеріал, а другий — розважальний. Якщо перший розділ праці Якова Сінявського написав як талановитий краєзнавець із ґрунтовною теоретичною підготовкою, то другий — як педагог із сучасним світобаченням. Тут вміщено різні вікторини, ігри, кросворди, які, на переконання автора, допоможуть під час проведення у школі літературних вечорів і Шевченківських свят.

Праця Сінявського "Шевченко і Київщина" побачила світ 2007 року завдяки фінансовій підтримці земляка, приватного нотаріуса, викладача і письменника Василя Степаненка. На моє переконання, книжка — чудовий довідник і путівник Шевченківськими місцями Київщини, вона стане в пригоді всім, хто цікавиться життям і творчістю Тараса Григоровича Шевченка.

ВТРАЧЕНІ ТА ПОВЕРНЕНІ РАРИТЕТИ

Фото Олеси Дмитренко

Академік Микола Жулинський та Посол Джон Тафт відкривають виставку

Невелику, але найціннішу частину колекції Будинку-музею Т. Г. Шевченка (рідкісні видання, кілька офортиків, рисунки різних художників, світлина, рукописи, документи) подружжя Терещенків вивезло з собою до Америки. Після їхньої смерті колекцію було передано через довірену особу на тимчасове зберігання до Укра-

їнської Вільної Академії Наук (УВАН) у США.

Згідно з постановою Управи УВАН, у грудні 2006 року за сприяння Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України усі шевченківські раритети повернуто в Україну для зберігання у відділі рукописних фондів

і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, що дає широку можливість їх наукового використання дослідниками та для експонування на виставках.

2 березня в Національному музеї літератури України відкрилася виставка повернутих раритетів. В урочистостях взяв участь Посол США в Україні Джон Тафт.

Іван ЮЩУК,
професор

Продовження. Початок див. у ч. 2, 3, 5, 7, 9, 11, 13–16 за 2009 р., ч. 3, 5, 7 за 2010 р.

4. Відмінювання інших займенників

У відмінюванні займенники *мій* (твій, свій), *чий*, *той*, *цей*, *весь* найбільше розбіжностей є в чоловічому (середньому) роді, менше – в жіночому та в множині (див. табл. 22–24).

У середньому роді в усіх відмінках, крім називного й знахідного, займенники цього типу (*моє*, *чیه*, *те*, *це*, *все*) мають такі самі форми, як і в чоловічому роді.

Так само, як займенник *мій*, відмінюються і займенники *твій*, *свій*.

Відмінкові форми займенника *цей* до певної міри нагадують відмінювання прикметників на **-лиций**, а форми займенника *весь* – відмінювання прикметників м'якої групи.

Питальні займенники *хто?* *що?* відмінюються подібно до займенника *той* у чоловічому роді.

Перевірте себе. 2. Запишіть підряд у колонку словосполучення: 1) із вставленою буквою і; 2) із вставленою буквою и.

Ц...м зернятком, з ус...х ніг, ус...м артистам, ні за як... гроші, абияк...м автобусом, з ус...ма односельцями, в інш...й ролі, як...мсь дивом, наш...м обов'язком, до ваш...х батьків, ц...єї осені, інш...м разом, у так...х епізодах, за стільк... днів, серед ц...х імен, у наш...й державі, з ц...ми людьми, на ц...й основі, так...юнаки, ч...їсь оповіді.

Ключ. З перших букв іменників прочитаєте початок вислову давньоримського філософа Сенеки: “... є здійснення його”.

УРОК 27.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЄСЛОВА

1. Загальне поняття про дієслово та дієслівні форми. 2. Види дієслова. 3. Перехідні і неперехідні дієслова. 4. Неозначена форма дієслова. 5. Способи дієслова.

1. Загальне поняття про дієслово та дієслівні форми

Дієсловом називається самостійна частина мови, яка називає дію або стан предмета і відповідає на питання **що робить предмет?** або **що з ним робиться?**

У систему дієслова входить п'ять основних форм: неозначена, способів (їх ще не зовсім точно називають особовими), дієприкметник, безособова форма на **-но**, **-то** і дієприслівник (див. табл. 25).

Усі дієслівні форми мають доконаний або недоконаний вид, є перехідними чи неперехідними.

Перевірте себе. Випишіть підряд форми дієслова: 1) неозначена

УРОКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ПІДГОТОВКА ДО ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця 22

Відмінки	Чоловічий рід				
Н.	<i>мій</i>	<i>чий</i>	<i>той</i>	<i>цей</i>	<i>весь</i>
Р.	<i>мого</i>	<i>чийого</i>	<i>того</i>	<i>цього</i>	<i>всього</i>
Д.	<i>моєму</i>	<i>чийому</i>	<i>тому</i>	<i>цьому</i>	<i>всьому</i>
З.	Як у називному або родовому відмінку				
О.	<i>моїм</i>	<i>чийім</i>	<i>тим</i>	<i>цим</i>	<i>всім</i>
М.	<i>(на) моєму/моїм</i>	<i>(на) чийому/чийім</i>	<i>(на) тому/тім</i>	<i>(на) цьому/цім</i>	<i>(на) всьому/всім</i>

Таблиця 23

Відмінки	Жіночий рід				
Н.	<i>моя</i>	<i>чия</i>	<i>та</i>	<i>ця</i>	<i>вся</i>
Р.	<i>моєї</i>	<i>чией</i>	<i>тієї/тої</i>	<i>цієї</i>	<i>всій</i>
Д.	<i>моїй</i>	<i>чийій</i>	<i>тій</i>	<i>цій</i>	<i>всій</i>
З.	<i>мою</i>	<i>чию</i>	<i>ту</i>	<i>цю</i>	<i>всю</i>
О.	<i>моєю</i>	<i>чиейю</i>	<i>тією/тою</i>	<i>цією</i>	<i>всійю</i>
М.	<i>(на) моїй</i>	<i>(на) чийій</i>	<i>(на) тій</i>	<i>(на) цій</i>	<i>(на) всій</i>

Таблиця 24

Відмінки	Множина				
Н.	<i>мої</i>	<i>чийі</i>	<i>ті</i>	<i>ці</i>	<i>всі</i>
Р.	<i>моїх</i>	<i>чийіх</i>	<i>тих</i>	<i>цих</i>	<i>всіх</i>
Д.	<i>моїм</i>	<i>чийім</i>	<i>тим</i>	<i>цим</i>	<i>всім</i>
З.	Як у називному або родовому відмінку				
О.	<i>моїми</i>	<i>чийіми</i>	<i>тими</i>	<i>цими</i>	<i>всіма</i>
М.	<i>(на) моїх</i>	<i>(на) чийіх</i>	<i>(на) тих</i>	<i>(на) цих</i>	<i>(на) всіх</i>

на; 2) способів; 3) дієприкметники; 4) форма на **-но**, **-то**; 5) дієприслівники.

Торкнувшись, яснішати, навчений, бачено, електрифікований, їжджу, ілюстровано, експериментуючи, молотий, хочемо, ліплено, борючись, кликати, адресований, експонуючи, явлено.

Ключ. З перших букв має скластися закінчення вислову давньогрецького філософа Фалеса: “*Про друзів треба пам'ятати не тільки тоді, коли вони з тобою, а й тоді, ...*”

2. Види дієслова

Одні дієслова означають дію, обмежену в часі початком або кінцем, а інші – не обмежену ні початком, ні кінцем. На цій основі розрізняють два види дієслова: доконаний і недоконаний.

Дієслова **доконаного виду** вказують на початок, кінець або одноразовість дії і відповідають на питання **що зробили?**

Наприклад: *заговорити, вилетів, рушимо, заспівавши* – вказують на початок дії; *прогуркотіти, прилетіти, напишемо, сказаний, скошено, посидівши* – на кінець дії; *стукнути, допоміг, гукнете, ударивши* – на одноразовість дії. Це дієслова доконаного виду.

Дієслова **недоконаного виду** не вказують ні на початок, ні на кінець дії або ж означають повторювану дію і відповідають на питання **що робити?**

Наприклад: *говорити, гуркотіти, летів, пишемо, рушаємо, розглядуваний, співаючий, сидячи* – не вказують ні на початок, ні на кінець дії; *стукати, допомагає, гукає-*

те, відвідуючи – вказують на повторюваність дії.

Форми одного виду творяться від форм іншого виду за допомогою різних засобів:

1) додаванням і відкиданням префіксів: *світити* – *засвітити*, *дружити* – *подружити*, *вабити* – *привабити*;

2) додаванням і відкиданням суфіксів: *повторювати* – *повторити*, *грюкати* – *грюкнути*, *допомогати* – *допомогти*, *зачіпати* – *зачепити*, *кінчати* – *кінчити*;

3) зміною наголосу: *розкидати* – *розкидати*, *скликати* – *скликати*;

4) від інших коренів: *брати* – *взяти*, *ловити* – *впіймати*.

Перевірте себе. Запишіть дієслова в дві колонки: 1) доконаного виду; 2) недоконаного виду.

Здивувався, зупиню, колише, сховають, остерігаю, стримують, торкнуться, звеселять, вражають, торкаєшся, знехтуємо, світив, дишаєш, дістануть.

Ключ. З других букв виписаних слів має скластися закінчення вислову В. Симоненка: “*В океані рідного народу відкривай ...!*”

3. Перехідні і неперехідні дієслова

Дієслова можуть означати дію, яка переходить або не переходить на інший предмет. Залежно від цього вони поділяються на перехідні і неперехідні.

Після **перехідних** дієслів стоїть додаток, виражений іменником або займенником у знахідному відмінку без прийменника: *зустрічати* (кого? що?) *друзів*; *прокладаємо* (кого?

що?) *шлях*; *любить* (кого? що?) *Вітчизну*; *читаючи* (кого? що?) *книжку*; *знаю* (кого? що?) *його*.

Якщо дієслово не може мати при собі додатка, то воно **неперехідне**: *іти*, *працювати*, *дякувати*, *синіти*, *смеркати*.

До неперехідних належать усі дієслова з часткою **-ся**: *вчитися*, *зустрічатися*, *турбуватися*, *сміятися*.

Деякі дієслова, залежно від контексту, бувають **то перехідними, то неперехідними**. Наприклад, у словосполученнях *малює картину, вишиває рушник, співає пісню, пише диктант* усі дієслова перехідні (бо мають при собі додатки в знахідному відмінку без прийменника), а в реченні *Петрусь уже гарно малює й пише, а Марійка не гірше від нього співає та вишиває гомін, сиджу в кімнаті, наслідуюмо батьків, втратив рівновагу, покажемо себе, усміхаючись до дитини, дякую вам*.

Перевірте себе. Запишіть словосполучення в дві колонки: 1) з перехідними дієсловами; 2) з неперехідними дієсловами.

Світить сонце, збагни істину, кажучи правду, оголошено перерву, учепившись за гілку, синіє небо, стихає гомін, сиджу в кімнаті, наслідуюмо батьків, втратив рівновагу, покажемо себе, усміхаючись до дитини, дякую вам.

Ключ. З других букв дієслів мають скластися два слова, пропущені у вислові французького філософа Ш. Монтеск'є: “*Треба ..., щоб знати хоч трохи*”.

4. Неозначена форма дієслова

Таблиця 25

Форма дієслова	На яке питання відповідає	Як змінюється	Яким членом речення виступає
1. Неозначена (сказати)	що робити? що зробити?	незмінна форма	будь-яким
2. Способів (скажу, сказав, скажи, сказав би)	що роблю?, що робив?, що буду робити?, що роби? що робив би і т.д.	за способами, часами, особами або родами, числами	присудком
3. Дієприкметник (сказаний)	який?	за відмінками, родами й числами	означенням, іменною частиною, присудка
4. Форма на -но, -то (сказано)	що зроблено?	незмінна форма	присудком
5. Дієприслівник (кажучи, сказавши)	що роблячи?, що зробивши?	незмінна форма	обставиною

Неозначеною називається така незмінювана форма дієслова, яка, називаючи дію або стан, не вказує на час, особу, рід, число.

У цій формі дієслова відповідають на питання **що робити?** **що зробити?** і завжди закінчуються формотворчим суфіксом **-ти** (у поезії та розмовній мові допускається також суфікс **-ть**), наприклад: *Земле, моя всеплодющая мати, сили, що в твоїй живе глибині, краплю, щоб в бою сильніше стояти, дай і мені!.. Силу рукам дай, щоб пута ламати, ясність думкам – в серце кривди влучай, дай працювати, працювати, працювати, в праці ско-нають!* (І.Франко).

У деяких посібниках **-ти** неправильно називають закінченням. Насправді ж це формотворчий суфікс (незмінна частина слова).

У реченні неозначена форма дієслова може виступати будь-яким членом: підметом, присудком, додатком, означенням, обставиною.

Неозначену форму вважають початковою формою дієслова. Тому в словниках дієслова подаються саме в цій формі.

5. Способи дієслова

Є три способи дієслова: дійсний, умовний і наказовий.

Дійсний спосіб означає дію, яка відбувається, відбувалася або відбуватиметься: *читаємо*, *читали*, *прочитаємо*.

Умовний спосіб означає дію, можливу тільки за певних умов або бажану: *прочитав би*, *збудували б*.

Наказовий спосіб означає наказ, заклик, прохання, побажання діяти: *прочитай*, *скажіть*.

У реченні способів форми дієслова виступають тільки в ролі присудка.

Перевірте себе. Запишіть дієслова в три колонки залежно від того, у якому способі їх вжито: 1) у дійсному; 2) в умовному; 3) у наказовому.

Мужнійте, щастить, знали б, навчила б, акліматизуймо, обчислиш, ловить, адресував би, оглянься, єдналися б.

Ключ. З перших букв має скластися закінчення афоризму: “*Мудрий не той, хто думає, що знає все, а той, хто розуміє, ...*”

УРОК 28. ДІЙСНИЙ СПОСІБ

1. Часи дієслова. 2. Особи дієслова. Безособові дієслова. 3. Теперішній час і проста форма майбутнього часу. Дієвідміни. 4. Визначення дієвідміни дієслова за неозначеною формою. 5. Чергування приголосних у дієсловах.

1. Часи дієслова

Дієслова в дійсному способі мають форми теперішнього, минулого, давноминулого і майбутнього часу.

Час дієслова визначається за моментом повідомлення про дію.

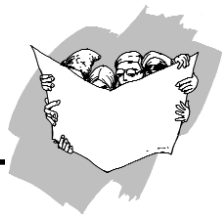
Теперішній час означає дію, яка відбувається під час повідомлення про неї: *читаю, пишемо, сидять*. У теперішньому часі вживаються тільки дієслова недоконаного виду.

Минулий час означає дію, яка відбувалася або відбулася до повідомлення про неї: *читав, писали, слухали* або *прочитав, написали, відповіли*.

Давноминулий час означає дію, яка відбулася перед іншою минулою дією: *рушив був* (та й передумав).

Майбутній час означає дію, яка відбуватиметься або відбудеться після повідомлення про неї.

Далі буде.

Микола СТУПКА,
пенсіонер, ветеран війни та праці,
колишній головний лікар
с/мт Городниця, Новоград-Волинський р-н,
Житомирської області

По суті, ми зовсім не живем, а тільки чекаємо, що ось-ось почнемо жити.

Вольтер

Что ты сделал для фронта?

Із плакатів 1941—45 років

Не питай, що дала тобі Батьківщина, скажи краще, що ти дав їй.

Із виступу колишнього президента США

Після закінчення Київського медичного інституту 1957 року мене з дружиною направили на роботу в Городницьку районну лікарню Житомирської області. Це була одна з найменших лікарень — на 50 ліжок. Корпуси розміщувались у старих дерев'яних мазанках. А посеред двору стояли залишки зруйнованого під час війни інфекційного корпусу. Житлом спочатку ми не були забезпечені, а згодом одержали однокімнатну квартиру — 12 кв. м.

Після ліквідації району 1958-го майже всі лікарі виїхали, через це ми стали за суттю сімейними лікарями. До нашої лікарні було прикріплено 20 сіл, радіус обслуговування — 25 км. На території дільниці — чотири колгоспи, шість лісництв, лісгосп, порцеляновий завод, два лісозаводи, 15 шкіл, 10 фельдшерських пунктів. Населення — 12 тисяч осіб: з них 4,5 тисячі дітей. На відбудову спаленого у війну корпусу протягом 25 років коштів не виділяли ніяких, хоч і був у нас депутат Верховної Ради УРСР трьох скликань — наш лікар.

Дивлячись на це страхіття, ми з дружиною вирішили розпочати відбудову власноруч, бо не хотіли працювати в старих, схожих на сараї будівлях. Тож стали всі поточні ремонти робити власними руками, безплатно, залучаючи до роботи всіх працівників лікарні.

Минав час, сім'я збільшилася за 10 років до шести осіб, і вже неможливо було жити на 12 метрах. Тоді й постало питання про будівництво власного житла, бо ні завод, ні лісгосп, ні колгоспи про більше житло для нас навіть не згадували.

Узяли позику в банку на 5 років і 1967-го переїхали у власний будинок. А після цього, із 1968 до 1978 року, власними силами збудували два великі корпуси лікарні: терапевтичне відділення на 50 ліжок і нову поліклініку на 200 відвідувань щоденно. Загальна площа новобудов — 1000 кв. м. Ми збільшили лікарню вдвічі — до 100 ліжок. Збудували й котельню, зробили водяне опалення, підвальні приміщення: для палива й овочів, а в поліклініці — фойє площею 180 кв. метрів.

СПОВІДЬ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ НА СХИЛКУ ВІКУ

В Анкеті читацьких зауважень і побажань газети “Слово Просвіти” 82-річний лікар-пенсіонер, ветеран війни і праці Микола Іванович Ступка написав: “Читаю “Слово Просвіти” з першого її номера. Вважаю, що всі публікації газети — цінні. Використовую кожне число для ознайомлення з подіями, шукаю відповіді на свої запитання, роблю підшивку за всі роки і маю намір надалі передплачувати і залишатися в числі активних читачів і дописувачів, бути прихильником газети. “Слово Просвіти” — це багатотематична, фахова українська газета.

Вважаю, що “Слово Просвіти” повинно впровадити нову рубрику: “Що ти зробив для України?”, в якій публікувати спогади ветеранів війни і праці про все визначне, корисне, зроблене для Батьківщини”.

Виконуючи побажання читача, започатковуємо цю рубрику і починаємо її з власних спогадів шановного ветерана.

Головний лікар Новоград-Волинської центральної лікарні з мене кепкував, що хочу довести те, що ніхто ніколи не доведе. Бо ж справді, як можна було навіть думати про це, не маючи на будівництво жодної копійки, дозволу, без проекту, без фонду на зарплату, без підрядної організації, лімітів на будівельні матеріали, без допомоги підприємств.

А вся річ була в системі суворой планової економіки, яка забороняла в ті роки виділяти кошти та матеріали на невикористану діяльність підприємств. Проекти будівництва та всі розрахунки зробив сам. На нашому боці була молодість, велика віра в те, що якщо захочеш, якщо потрібно, то можливо зробити все. Вкрай важливим також був особистий приклад щодня, щогодини на всіх ділянках роботи. Нам допомогло ще й те, що ми мали бухгалтерію ще з часів районної лікарні з 1945 до 1978 року, рахунок у банку, річний кошторис, за яким щороку виділяли по 3000 карбованців на так званий капітальний ремонт, хоча жодних капремонтів ніяка лікарня не могла зробити, бо не було зарплатного фонду на цей ремонт. Тоді ми, порушуючи кошторис, поступово щороку вирішили закуповувати будівельні матеріали. Але ж в ті роки (1960—1970) ще тільки починали будувати окремі корпуси в обласних лікарнях, а про районні навіть не йшлося. Тому дістати будівельні матеріали на дільничну лікарню було неможливо без наряду облплану.

Усі роки матеріально-технічна база охорони здоров'я СРСР була найвідсталішою через залишковий принцип фінансування. Саме через це все було потрібно “вибивати”, випрошувати, щоденно наводити багато “мостів” і “столів”, аби щось одержати. Мені

щороку оголошували догани у наказах центральної районної лікарні за залишки матеріалів на кінець року.

Роботи розпочали з того, що під виглядом великого капітального ремонту розібрали зруйновані стіни старого корпусу, викопали рови під фундамент, самі заготовляли та ввозили з кар'єру буттовий камінь, зробили фундаменти обох корпусів. А стіни зводили учні профтехучилища як виконання практичних робіт — безплатно. Власними руками зробили котлован у скелі під новою поліклінікою для котельні. Для будівництва запрошували пенсіонерів із наших сіл, і вони нам допомагали. Брали участь у будівництві всі медичні працівники. Власними силами щороку вивозили сотні тонн торфу, брикету, дров для пічного опалення лікарні в перші роки та паливну норму медпрацівників.

У ті роки ми не мали вихідного в суботу, бо щодня було багато хворих; часто лікарі безплатно чергували вночі у стаціонарі (100 ліжок), а на виклики ходили пішки, бо не було санітарного транспорту. За вислугу років не доплачували, бо нашу лікарню вважали не сільською.

Цікава історія мого першого приїзду в Городницю: мотовозом вузькоколійки поверх вагонів з вугіллям для порцелянового заводу, бо 1957 р. доріг до Городниці не було, єдину дорогу — залізницю — в роки війни розібрали. Шосейну дорогу збудували лише 1958 року.

Довгими зимовими безсонними ночами у пам'яті постають прожиті 83 роки. Це роки примусової колективізації, перших “комун”, роки будівництва Дніпрогесу в селі Кам'янському, робота на будівництві підприємств у Ворошиловграді, де працювали мої батьки.

Це — перший клас 1935 року. Це — страшні роки: 1932—33, 1937—38, 1941—45, 1946—47. Це роки війни, тисячі вбитих і поранених, десятки загиблих родичів, тисячі спалених міст і сіл, фабрик і заводів; це звуки вибухів і сирен протиповітряної оборони. Це роки післявоєнної відбудови. Це постійні черги абсолютної за всім: хлібом, цукром, молоком, м'ясом, маслом, милом, взуттям, одягом, бо все було в дефіциті. Це два голодомори, чотири грошові реформи. Це праця у колгоспах у роки війни, коли косили зернові й трави на сіно вручну, вночі звозили снопи й молотили; землю орали кіньми, а волочили коровами. Це тяжка праця на заготовлі дров для паровозів у роки війни взимку в лісах і життя там же у товарних вагонах. Це сотні відремонтованих залізничних вагонів. Це розчистка руїн на Хрещатику, осушування боліт в Ірпінській заплаві, коли вручну копали канави.

Ось уже 52 роки живу в Городниці. Зробили з дружиною нібито все: збудували житло, посадили садок коло хати й лікарні, викопали криницю.

Разом із дружиною народили й виховали двох синів і доньку. Усі вони мають вищу освіту, працюють.

Відпрацював 50 років. Зібрав бібліотеку, склав каталог.

Як лікар вищої категорії, відмінник охорони здоров'я СРСР вважаю, що книжку і газету ніколи не замінять комп'ютери, телевізори, мобільки, від яких велика шкода здоров'ю, особливо дитячому.

За 50 років недоспає тисячі ночей, врятував багато жіночих життів під час пологів. Із моєю допомогою на світ з'явилося майже 10 тисяч немовлят. Покоління в Городниці, якому зараз 25—50 років, — це все наші пацієнти, наші “хрещеники”, які живуть, працюють, народжують самі. Перелито тисячі літрів крові й кровозамінників, і не було жодної материнської смерті. Щороку на нашій дільниці ми залучали по 500—600 донорів.

Багато разів ми з дружиною та медпрацівниками самі ставали донорами. Допомогали колгоспам на заготовлі сіна, вручну косили траву, сушили, вивозили. Працювали на збиранні картоплі, буряків, льону, хмелю, кукурудзи, обробляли площі цих культур. А по неділях, у наш єдиний вихідний, ми їздили на колективні екскурсії в міста України, Білорусі, Молдови, відвідували музеї й парки.

Завдяки нашій роботі зараз у нас працює понад сотню медичних працівників. Усі вони мають власні квартири або будинки, у них чудові умови для праці. Сьогодні на мою пенсію працюють чотири особи: син, дочка, невістка і зять, у яких давно померли батьки, а в мене, на превеликий жаль, від невиліковної хвороби померла дружина.

Богдан ГЕРАСИМЧУК,
Нью-Йорк, США

ЧИ Є ЧИМ ПИШАТИСЯ УКРАЇНЦЯМ?

Американцям дуже подобається стародавня українська мелодія “Щедрик”, її часто можна почути по радіо у прекрасному виконанні симфонічного оркестру на Різдво Христове. Називають “Щедрик” по-різному, але майже ніхто не знає, що цій українській мелодії більш як тисяча років і складається вона лише з трьох нот.

Гадаю, що нам можна пишатися і нашою першою в світі Конституцією гетьмана Пилипа Орлика. Є думка, що автори Конституції США були ознайомлені з нею і дещо запозичили. Варто і нам запозичити з американської Конституції.

Оскільки я емігрант, то вибрав з цієї першої у світі Конституції цитату, яка стосується емігрантів: “Як за всякими у Вітчизні й Запорозькому війську порядками, за посадою уряду свого має ясновельможний гетьман стежити, так найбільше має тримати й на те пильне й невсипуще око, щоб людям військовим і посполитим зайві не чинилися утяження, наклади, пригнічення та здирства, через які вони, покинувши житла свої, звикли пріч іти і в закордонних державах шукати спокійнішого, легшого й кориснішого собі мешкання”.

Фото Олеса Дмитренка

Однак не тільки Пилип Орлик прославився, написавши першу в світі Конституцію. Син його, граф Григорій Орлик, був генералом Франції при королі Людовіку XV. Його ім'ям названо паризький аеропорт Орлі. Донька Ярослава Мудрого княжна Анна стала королевою

Франції й була чи не найосвіченішою жінкою тогочасної Європи.

Під час Другої світової війни український льотчик, тричі Герой Радянського Союзу Іван Кожедуб збив найбільшу кількість фашистських літаків — 62. Киянин Ігор Сікорський став видатним конструктором літаків і гелікоптерів. Або про ракети. Тут, без сумніву, першість за українцями. Чернігівець Микола Кибальчич першим у світі запропонував ракету як літальний апарат. Генерал царської армії, син останнього гармаша Запорозької Січі Олександр Засядько

тором літаків і гелікоптерів. Або про ракети. Тут, без сумніву, першість за українцями. Чернігівець Микола Кибальчич першим у світі запропонував ракету як літальний апарат. Генерал царської армії, син останнього гармаша Запорозької Січі Олександр Засядько

з Полтави першим у світі виготовив і застосував ракети для взяття фортеці. Юрій Кондратюк, також із Полтави, першим у світі теоретично обґрунтував і розрахував політ ракети на Місяць, що згодом використали американці. За це йому встановили пам'ятник на мисі Канаверал. Сергій Корольов із Житомира очолював перші кроки в освоєнні космосу Радянським Союзом. Під його керівництвом у космос полетіла перша людина — Юрій Гагарін. Серед українських науковців зі світовим ім'ям — академік Володимир Вернадський, математик Михайло Остроградський.

Світочів медицини в нас теж було чимало: Ілля Мечников, Микола Пирогов, Володимир Філатов та інші.

Не можу обійти імені хірурга Миколи Амосова, який півстоліття працював у Києві, врятував від смерті тисячі людей. Хоч він і писав російською і українською не розмовляв, але... “Независимість України я привітав. Раз єсть народ, єсть яззык — должна быть страна. Казалось, наступаєт новая эра...” Більше б нам таких росіян.

Можна скласти й докладніший опис відомих учених, полководців, священиків, музикантів, письменників, художників, адже всього, чим варто пишатися українцям, не перекажати.

Михайло ЖУРБА

Медалі Всеукраїнського товариства “Просвіта” ім. Т. Шевченка “Будівничий України” удостоїлась волинчанка Галина Бачинська.

ПІСНІ Й КОРОВАЇ — ВІД ЩИРОГО СЕРЦЯ

Її життєвий шлях почався на невеличкому хуторі Високе, що входив до відомого на Волині села Романів. У літописі села багато сторінок, пов'язаних із драматичними подіями нашої історії, особливо тими, на які таким “щедрим” було минуле століття. Досить згадати хоч би дві світові війни.

Другу війну вона пам'ятає дуже добре. Особливо той день 1944-го, коли забирали на фронт батька. Галині йшов тоді п'ятнадцятий рік. “Останній день перед прощанням, — розповідає вона, — тато провів у безперервній роботі: гострив пилюку, пиляв і рубав дрова, господарював у хліві, на подвір'ї...”

— Ти б, Федю, хоч би відпочив, поспидів з нами, поговорив, бо хтозна, коли тепер побачимось, — згадує Галина мамині слова.

— Не переживай, — відповів він. — Коли повернуся, тоді й відпочину, і насидимось-наговоримось”.

Федора Бондарчука, як і багатьох інших вихідців із Західної України, переважно записували у піхоту і без підготовки та належного озброєння кидали в бій, під німецькі кулі. Федора мобілізували у березні, а в липні 1944 року він загинув: бій під Брестом виявився для нього останнім.

У Галини Федорівни зберігається кілька пожовклих світлин, на яких доро-

ге татове обличчя. На одній з них — вона, семилітня, між татом і мамою.

Федір із дружиною Лікерією і донькою Галиною господарювали хоч і в скромній, але власній хатині, на власній землі. Федір Бондарчук був не тільки добрим господарем-працелюбом, а й шанованою в Романові людиною, активним учасником місцевого осередку “Просвіти”. У тридцять роки, “за Польщі”, у волинських селах діяли різні політичні сили та громадські організації: й українські націоналісти, і комуністи, і польські осадники... Наймасовішим був просвітянський рух, до якого приєдналися і в якому брали участь тисячі селян.

Залишившись із мамою, Галина рано почала трудове життя. Працювала і

на колгоспних ланах, і в домашній господарчі. Після одного з бурякових сезонів її за “ударну працю” представили навіть до високого ордена, але в результаті блукань по начальницьких кабінетах різних інстанцій подання підкоригували, і орден “переплавився” на медаль “За трудову доблесть”...

Але було в Галини й інше, набагато дорожче для неї визнання — повага людей. І не лише за чесну, сумлінну, самовіддану працю. У Романові, а згодом у Липинах під Луцьком, куди вона переїхала після заміжжя, за нею утвердилася слава чудової коровайниці. Скільки людей на численних весіллях — від сільських до столичних — захоплювалися її короваями!

А ще Галина Федорівна знає десятки народних пісень. Зокрема й тих, які нині призабуті чи й зовсім забуті. Її внучка Олеся під час навчання у Волинському університеті записала з уст бабусі Галі 103 народні пісні.

Продовжує просвітянські традиції діда Федора і Майя, дочка Галини Федорівни, вчителька Липинської середньої школи. Вона бере участь у роботі місцевого осередку “Просвіти”, в районних, обласних і загальноукраїнських заходах Товариства.

Високу нагороду ВУТ “Просвіта” ім. Тараса Шевченка Галина Бачинська отримала в день свого вісімдесятиріччя. Вона заслужила цю нагороду всім своїм життям, бо саме завдяки таким скромним, але високодостойним берегиням наших найкращих родинних, народних традицій і живе українська справа, розбудовується Україна.

Вручення Г. Ф. Бачинській медалі “Будівничий України”

«НАМ ПОРА ДЛЯ УКРАЇНИ ЖИТЬ»

Микола БЕРЕЗОВСЬКИЙ, адміністратор народного хору “Просвіта”, Львівська обл.

Червоградське міське об'єднання ВУТ “Просвіта” ім. Тараса Шевченка разом із шанувальниками відсвяткувало 20-річний ювілей заснування Товариства та хору “Просвіта”. Просвітяни доклали величезних зусиль для утвердження й розвитку української мови, для збереження національної культури і традицій, пропаганди української пісні. Працювали для однієї мети: відродити Україну як самостійну, соборну державу.

Червоградське об'єднання засноване восени 1988 року і зареєстроване 20 липня 1989-го. Із перших днів члени Товариства активно включилися в боротьбу за національне відродження. Організували хор “Просвіта”, який з часом став гордістю не лише Товариства, а й міста.

Хор, пройшовши випробування часом, удосконалює майстерність. У ньому майже 50 співаків. Колектив підтримує міська рада, політичні та громадські організації міста, свідомі громадяни. Хор чотири рази підтверджував звання народного. У репертуарі — майже 250 творів: стрілецькі, повстанські

пісні, щедрівки, класичні твори, гімни, багато духовних.

Хор — активний учасник усіх масових акцій з відродження національного духу, свідомості та патріотизму.

Географія поїздок колективу дуже широка: це Львів, Тернопіль, Луцьк, Ковель, Нововолинськ, Володимир-Волинський, Новоград-Волинський, Берестечко, Київ, Фастів, Канів, Звенигородка, Кіровоград тощо. Двічі побували в Польщі, в українській громаді м. Горлиця, двічі — в Красноармійську і Димитровому Донецької області, де знайшли друзів. Чотири рази хор побував у Севастополі, де разом із громадськістю міста та представниками Чорноморського флоту і його оркестру святкували День Незалежності.

1994 року ми вперше колядували біля ялинки в центрі Києва, а 1995-го взяли участь у Хресній Ході від церкви Св. Софії до пам'ятника Магдебурзькому праву, де після виступу Святейшого Патріарха Філарета мали честь відкрити концертну програму духовними творами. Потім заспівали над Дніпром “Не пора, не пора, не пора москалеві й ляхові служити”, що слухачі на площі сприйняли із захватом.

Віriamo, що наша праця сприяє відродженню нації, що ми маємо повне право без дозволу “старшого брата” бути рівноправними членами європейської спільноти.

ОТАМАН ЯКІВ ШЕПЕЛЬ ВЧЕТВЕРТЕ ВЗЯВ ВІННИЦЮ

Анатолій ТЕКЛЮК, голова Вінницького об'єднання ВУТ “Просвіта” ім. Тараса Шевченка

У Вінниці відбулася інтелектуально-ігрова презентація роману Олександра Дмитрука “Отаман Яків Шепель”, організована Вінницьким обласним об'єднанням “Просвіти” за підтримки Головного управління з питань внутрішньої політики Вінницької ОДА.

Автор роману розповів, як створював історичну оповідь про одного зі славних борців за українську державність, про його військові досягнення та роль у боротьбі за Українську державу в 1917—20 роках.

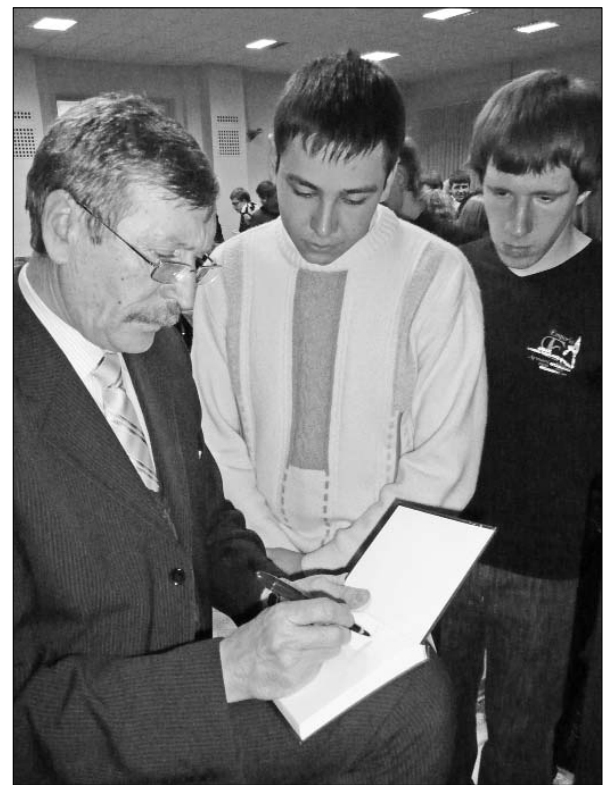
Володимир Лазаренко, заступник начальника Головного управління з питань внутрішньої політики, ЗМІ та зв'язків з громадськістю, зазначив важливість історичної пам'яті народу для успішного розвитку країни.

Ігрова частина презентації складалася з десяти запитань “Що? Де? Коли?” та десяти завдань відеореалії. Змагалися 27 команд із чотирьох вінницьких університетів (педагогічного, технічного, фінансово-економічного, “Україна”) та 13 загальноосвітніх шкіл. Під час гри учні та студенти дізналися про рибу, за якою впізнавали Шепеля (козацький оселедець), про те, як він тричі брав Вінницю, про його бойові ордени Св. Георгія і що Симон Петлюра вважав: якби у нього було чотири такі отамани, як Шепель, то він би давно був у Києві, та про багато інших цікавих моментів з життя видатного борця за незалежність України. Чимало команд ще під час гри придбало новий історичний роман Олександра Дмитрука, який продавали в крамниці неподалік від місця презентації, щоб успішно відповідати на запитання ведучого.

Серед шкільних команд перемогла команда ЗОШ № 21, друге місце у “Веселих хлоп'ят” (ЗОШ № 2), третє місце поділили учні приватної школи “Дельфін”, ЗОШ № 16 та ЗОШ № 22.

Абсолютну ж перемогу святкували “Історики” (педагогічний університет), друге місце посіла збірна “3+2”, третє — “БТР” (технічний університет).

Усі призери отримали святкові торти, а “Історики” — ще й сам роман з автографом.

Олександр Дмитрук підписує книжки переможцям

РІДНА МОВА В РІДНІЙ ШКОЛІ

І знову хмельницькі просвітяни одержали подарунок із Нью-Йорка — видавництво “Рідна школа” при Українському Конгресовому Комітеті Америки надіслало книжки, що знадобляться всім, хто хоче краще знати Україну.

На особливу увагу заслуговують “Історія української культури” І. Мірчука, “Минуле пливе в прийдешнє” Д. Гуменної, “Хрестоматія української літератури ХХ століття”, часопис “Рідна школа”.

Частину книжок передадуть навчальним закладам, які активно співпрацюють із “Просвітою”. Кілька примірників рідкісних видань уже подаровано СЗОШ № 15 (директор М. Вересюк).

Першими, хто ознайомився з подарунком, стали вчителі української мови і літератури шкіл обласного центру, які брали участь у спільному заході управління освіти м. Хмельницького та міської “Просвіти” з нагоди Міжнародного дня рідної мови.

Вл. кор.

Наталія АНТОНЮК
Фото автора

АКОРДИ КИЄВА

Якось, проводячи родичам із Криму екскурсію містом, моя двоюрідна сестра сказала: "Гарно тут, у Києві, але музика акордеоністів у переходах на станціях метро створює враження, наче ми не в українській столиці, а в Парижі". Чому саме в столиці Франції? Бо кияківські акордеоністи вдалося створити романтичну атмосферу, передати палітру ніжних і пристрасних почуттів. Музика акордеоністів у переходах, як дорогі французькі парфуми, тягнеться довгим шлейфом, зачаровуючи всіх навкруги.

Вуличних музикантів можна назвати відтворювачами музичної моди, адже вони тонко вловлюють тенденції у музиці й реагують на суспільні вподобання. Що бажаєте? Вічно популярну класику, а може, запальний гітарний рок, українські народні пісні чи російський шансон, імпровізаційний джаз або сучасну поп-музику? Обирайте: вуличні музики вміють усе.

Пам'ятаю, як колись у вагонах метро хлопчик на баяні грав надзвичайно популярну мелодію із кінофільму "Бумер". У старенькому пакеті відзвонювали монети і шурхотіли купюри — малому бешкетнику вдалося вловити масові настрої.

Цікаво, що музика вуличних музик рідко залишає байдужим: вона або викликає роздратування, коли фальшиві ноти відчують навіть ті, кому ведмідь на вухо наступив, або захоплення, коли повз майстерного виконавця гріх пройти, не послушавши його хоч кілька хвилин.

Вуличні музики грають у підземних переходах, у вагонах і на п'ятачках між ескалаторами станцій метро, східцях тощо. Але найбільше вони люблять центр Києва, де збираються навесні. Ще б пак, на Хрещатику серед великої кількості перехожих — і любителі мистецтва, і щедри іноземці, й співчутливі бабусі.

Попри позитивний настрій, вуличні музики неохоче спілкуються з представниками преси. "Маю гіркий досвід спілкування з журналістами, які люблять усе перекрути-

Вона раптово доторкнеться до змерзлого серця, зігріє почервонілі від морозу щічки, залишить усмішку на обличчі. Ще б пак, прийшла весна! Вдихнувши свіже весняне повітря, хочеться співати. Щобече серце, а музика... А музику подають вуличні музиканти, які стрепенулися від зимової сплячки і помалу виходять із підземних переходів на вулиці, щоб радувати перехожих. Гітари, акордеони, скрипки, балалайки, баяни, саксофони, бандури створюють весняні акорди міста.

ти", — розповідає акордеоніст Валерій, що грає у переході на Майдані Незалежності. Навідріз відмовився спілкуватися з пресою і веселий акордеоніст Тимофій, що грає між двома ескалаторами на станції "Арсенальна": "Інтерв'ю не даю, бо через журналістів у мене вже були проблеми із начальством метрополітену".

Інші вуличні музики налаштовані позитивно. Юний скрипаль Назар у переході на станції "Університет" охоче поділився особливостями свого заняття: "Уже рік граю у цьому переході й на "Арсенальній". Навчався грати на скрипці у Київській середній музичній школі-інтернаті імені М. В. Лисенка, тепер виступаю з класичним репертуаром у переході. Окрім тренування, це гарний заробіток — зранку за годину можна заробити двісті-триста гривень, а за день — до шестисот".

У правдивості його слів можна переконатися, зазирнувши у футляр з-під скрипки, у якому дно рясно всіяне п'ятірками і десятками. Люблять кияни скрипалів!

А ще жителям міста і гостям столиці подобається народна пісня. У переході на Майдані Незалежності лунає тужлива мелодія бандуриста, біля якого зупиняються люди...

"Я на Майдані біля бандуриста, підходь, послушаєш", — каже по телефону хлопець, зачаровано розглядаючи, як бандурист неквапливо перебирає струни бандури.

Бандурист Остап розповідає: "Я з Ялти, де маю багато шануваль-

ників у курортний сезон, а у холодну пору року там немає для кого грати. Тому щозими граю у переході на Майдані Незалежності, навесні — на вулицях Хрещатика, а щоліта — в Ялті та інших містах України.

Моя бандура зроблена на Чернігівській фабриці музичних інструментів ім. Павла Постишева, яку приватизували "круті". Нині вона вже й за кордоном знана. Із якісної української деревини на фабриці виготовляють і продають за кордон для багатих замовників... труни".

На цій песимістичній ноті Остап узяв бандуру до рук і заспівав "Іхав козак за Дунай". У репертуарі бандуриста — 160 пісень.

До речі, жінки також активно виступають на вулицях: запам'яталася бандуристка у переході на Майдані Незалежності, музика якої створює конкуренцію Остапові, молода скрипалька на Хрещатику, а ще — пенсіонерка у переході між станціями "Хрещатик" і "Майдан Незалежності", яка виконує "Аве Марія".

Побуває стереотип, що вуличний музикант — жебрак. Однак це неправда, серед них є і студенти музичних училищ, що відточують майстерність у підземних переходах з гарною акустикою, і люди, для яких музика — хобі, й просто хлопці-екстремали, що заробляють на пляшку пива.

Вуличний музикант — передусім сміливець, який поборов страх і сором, вийшов на вулицю і подарував перехожим музику. А це вже маленька перемога над комплексами.

Фото Наталії Антонюк

Грай, музико, грай!

Так чи інак, вуличний музикант вірить у те, що його мистецтво заслуговує на увагу, хоч він і не завжди у цьому зізнається.

Багато хто мріє про славу і визнання, бажаючи повторити долю всесвітньо відомого українського акордеоніста Ігоря Завадського, який спочатку грав у переході на Майдані Незалежності, а потім потрапив на концертні сцени.

Україні варто перейняти політику західних країн. Там на будь-який вид діяльності, зокрема і на вуличне музикування, потрібна ліцензія.

Дуже корисна практика, яка не лише дисциплінує вуличних музик, а й захищає вуха жителів від какофонії. Однак кияківська міська влада і без того має багато клопотів: закриває популярний магазин на Хрещатику "Ноти", пресеє видавництво "Музична Україна"...

Вуличний музикант... Про що він думає, яка його доля? Зупинившись на мить, слухаєш мелодію і розумієш, що саме він задає мінорні й мажорні настрої, підтримує тональність міста... Весна — найкращий час, щоб почути музику!

СЛОВО Прогвіти

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

9 березня Товариство "Прогвіта" разом з національно-демократичними силами проведе традиційний щорічний мітинг біля пам'ятника Т. Г. Шевченкові (навпроти університету) під гаслом "Захистимо Тарасове слово, високе ім'я Кобзаря", присвячений 196-й річниці з дня народження Тараса Григоровича. У мітингу візьмуть участь провідні політичні та громадські діячі, відомі письменники, митці. Початок об 11-й годині.

Цього дня о 18-й годині в Київському будинку вчителя відбудеться літературно-мистецький вечір "Вінок шани від дітей та молоді Кобзареві".

Запрошуємо всіх свідомих українців взяти участь у цих заходах.

Засновник:
Всеукраїнське
товариство "Прогвіта"
імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор
Любов ГОЛОТА

Редколегія
Любов ГОЛОТА (голова),
Ярема ГОЯН,
Павло МОВЧАН,
Олександр ПОНОМАРІВ,
Іван ЮЩУК

Заступники головного редактора
Петро АНТОНЕНКО
279-49-47,
Євген БУКЕТ
279-39-55

Заступник головного редактора
з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел/факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК

Відділ культури
Сергій КЛИМКО
279-49-47

Відділ просвітянської роботи
Надія КИР'ЯН
270-55-57

Відділ коректури
Олена ШУЛЬГА
278-63-69

Комп'ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК,
Олег БЕССЬКИЙ
278-63-69

Черговий редактор
Сергій КЛИМКО

Бухгалтерія
279-41-46

Адреса редакції:
вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovo-prosvity.org

Видруковано з готових
фотоформ на комбінаті
"Преса України" у середу.
Зам. № 3301209
Наклад у березні — 27 500

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.
Відповідальність за достовірність
інформації несуть автори.
Редакція залишає за собою право
редагування та скорочення текстів.

Редакція не завжди поділяє
погляди своїх авторів.
При використанні наших публікацій
поширення на "Слово Прогвіти"
обов'язкове.

Індекс газети
"Слово Прогвіти" — 30617
Передплатна ціна, враховуючи
поштові послуги:
на місяць — 4,77 грн.
на 3 місяці — 13,71 грн.

